

Sygn. akt *XVII AmA 15/16*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	SSO Małgorzata Perdion-Kalicka
Protokolant –	st.sekr.sądowy Jadwiga Skrzyńska

po rozpoznaniu 15 czerwca 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania **Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w A.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o nadużywanie pozycji dominującej

na skutek odwołania Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w A. od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 8 grudnia 2015 r. Nr (...)

1. uchyla zaskarżoną decyzję;

2. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w A. kwotę 2 440 zł (dwa tysiące czterysta czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 1 440 zł (jeden tysiąc czterysta czterdzieści złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

Sygn. akt *XVII AmA 15/16*

UZASADNIENIE

W dniu 8 grudnia 2015 r., po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał decyzję o nr (...), na mocy której:

I. Na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: uokik) uznał za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o jakim mowa w art. 9 ust. 1 ww. ustawy praktykę Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w A. k/O. polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie gminy O. wskutek nakładania na osoby ubiegające się o przyłączenie do sieci wodociągowej obowiązku poniesienia kosztów robót niestanowiących - co do zakresu - kosztów budowy przyłączy wodociągowych, o jakich mowa w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (dalej: uzzwoś), tj. kosztów budowy przewodów położonych poza granicami

przyłączanych nieruchomości (na odcinku od granicy nieruchomości do istniejącej sieci) i nakazał zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 uokik umorzył jako bezprzedmiotowe postępowanie antymonopolowe prowadzone przeciwko Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. z siedzibą w A. k/O. w części dotyczącej podejrzenia nadużywania przez tego przedsiębiorcę pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy O. wskutek podejmowania działań polegających na „narzucaniu osobom ubiegającym się o przyłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej nieuczciwych opłat za przyłączenie do urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych ustalonych w taryfie poprzez uwzględnienie w tych opłatach kosztów niewynikających z § 5 pkt 7 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 128, poz. 886), co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę”.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 uokik w związku z art. 80 tej ustawy oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 uokik postanowił obciążyć Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. z siedzibą w A. k/O. kosztami przeprowadzonego postępowania antymonopolowego i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 56 zł w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji.

(decyzja, k. 4-15).

Odwołanie od powyższej decyzji wniosło Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. z siedzibą w A. (dalej: (...)), zaskarżając tę decyzję w zakresie punktu I i III oraz wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, iż skarżący nie nadużywał pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę, ewentualnie, o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości. Powód wniósł również o zasądzenie na jego rzecz od Prezesa UOKiK kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji zarzucono naruszenie następujących przepisów prawa:

1) procesowego – art. 77 ust. 1 uokik i art. 262 § 1 k.p.a. poprzez nierozliczenie w zaskarżonej decyzji kosztów postępowania zażaleniowego (kosztów uiszczenia wpisu i kosztów zastępstwa procesowego), wynikłych podczas rozpoznawania niniejszej sprawy, w związku ze skutecznym zaskarżeniem postanowienia nr 3 Prezesa UOKiK z 11 marca 2015 r. za sygn. akt (...);

2) materialnego – art. 2 pkt 6 uzzwoś poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że przewód łączący instalację wewnętrzną w budynku odbiorcy z istniejącą siecią wodociągową w części znajdującej się poza granicą przyłączanej nieruchomości należy uznać za urządzenie wodociągowe, którego sfinansowanie powinno co do zasady obciążać przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne, podczas gdy taka wykładnia stanowi contra legem względem literalnej treści art. 2 pkt 6 ww. ustawy;

3) materialnego – art. 9 ust. 2 pkt 6 w zw. z art. 9 ust. 1 uokik poprzez zastosowanie tego przepisu i uznanie za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie gminy O. wskutek nakładania na osoby ubiegające się o przyłączenie do sieci wodociągowej obowiązku poniesienia kosztów robót niestanowiących – co do zakresu – kosztów budowy przyłączy wodociągowych, o jakich mowa w art. 2 pkt 6 uzzwoś, tj. kosztów budowy przewodów położonych poza granicami przyłączanych nieruchomości (na odcinku od granicy nieruchomości istniejącej sieci), podczas gdy nakładanie przez skarżącego na odbiorcę obowiązku finansowania budowy przewodu łączącego instalację wewnętrzną w budynku odbiorcy z istniejącą siecią stanowiło realizację ustawowego obowiązku, określonego w art. 15 ust. 2 uzzwoś.

Strona powodowa podtrzymała swoje stanowisko procesowe w piśmie z 8 czerwca 2016 r.

(odwołanie, k. 16-19; pismo procesowe powoda, k. 41-42).

W odpowiedzi na odwołanie Prezes UOKiK wniósł o oddalenie odwołania w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W piśmie procesowym z 7 maja 2018 r. organ antymonopolowy podtrzymał wszelkie twierdzenia i wnioski zaprezentowane w zaskarżonej decyzji oraz w odpowiedzi na odwołanie.

(odpowiedź na odwołanie, k. 33-36; pismo procesowe pozwanego, k. 60).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. z siedzibą w A., gmina O., wykonuje działalność gospodarczą polegającą, między innymi, na poborze, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków oraz wykonywaniu instalacji wodno-kanalizacyjnych.

dowód: Informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru przedsiębiorców KRS, k. 104-107 akt admin.

Działalność (...) w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków obejmuje obszar gminy O. i jest wykonywana na podstawie zezwolenia, udzielonego decyzją Zarządu Miejskiego w O. z 28 czerwca 2002 r., na czas nieokreślony, począwszy od 1 lipca 2002 r.

dowód: pismo (...) z 25.02.2014 r., k. 7-13 akt admin.; decyzja nr (...), k. 14-20 akt admin.

Na terenie działania (...) obowiązuje akt prawa miejscowego – Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, przyjęty uchwałą Nr (...) Rady Miejskiej w O. z 25 października 2006 r., zmienioną uchwałą Nr (...) Rady Miejskiej w O. z 26 marca 2007 r.

W rozdziale V Regulaminu określono „Warunki przyłączenia do sieci” (§ 14 - § 19). Według postanowienia § 14, przyłączenie nieruchomości do sieci wodociągowej odbywa się na pisemny wniosek o przyłączenie i określenie warunków przyłączenia złożony przez osobę ubiegającą się o przyłączenie. Z wnioskiem o przyłączenie do sieci może występować osoba posiadająca tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, która ma być przyłączona do sieci. Wniosek ten powinien w szczególności zawierać:

- a) dane dotyczące identyfikacji wnioskodawcy,
- b) adres podłączanej nieruchomości,
- c) rodzaj podłączenia (wodociągowe, kanalizacyjne),
- d) dane wykonawcy,
- e) datę i podpis wnioskodawcy.

Stosownie do treści § 15 Regulaminu, do wniosku o przyłączenie do sieci należy dołączyć: (a) dokument potwierdzający tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, a w przypadku nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, opis statusu prawnego wnioskodawcy w stosunku do nieruchomości, (b) aktualną mapę sytuacyjną, określającą usytuowanie nieruchomości względem istniejących sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej oraz innych obiektów i urządzeń uzbrojenia terenu.

W § 16 Regulaminu przewidziano, że Przedsiębiorstwo określa warunki przyłączenia i przekazuje je wnioskodawcy w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia złożenia wniosku. W przypadkach szczególnych przyłączenie do sieci następuje na podstawie umowy o przyłączenie, której projekt sporządza przedsiębiorstwo (ust. 1). Warunki przyłączenia są ważne od dnia ich wydania (ust. 2) i określają one

- a) miejsca i sposób połączenia sieci wodociągowej z instalacjami odbiorcy,

- b) maksymalne dobowe zapotrzebowanie na pobór wody,
- c) miejsca zainstalowania wodomierza głównego oraz miejsca zainstalowania urządzenia
- d) pomiarowego liczącego ilość odprowadzanych ścieków,
- e) dopuszczalną ilość i jakość odprowadzanych ścieków,
- f) termin ważności warunków przyłączenia (ust. 3).

Przyłączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej może nastąpić po spełnieniu warunków przyłączenia, określonych w § 16, a w przypadku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, po spełnieniu warunków w niej określonych (§ 17 ust. 1).

Według § 18 Regulaminu, warunki przyłączenia, względnie umowa o przyłączenie, stanowią podstawę do rozpoczęcia realizacji prac projektowych oraz budowlano-montażowych (ust. 1). Określone w warunkach, względnie w umowie, próby i odbiory częściowe oraz końcowe są przeprowadzane przy udziale upoważnionych przedstawicieli stron (ust. 2). Wyniki prób i odbiorów są potwierdzane przez strony w protokołach, których wzory określa przedsiębiorstwo wzory określa Przedsiębiorstwo (ust. 3).

W § 19 Regulaminu przewidziano, że odbiór przyłącza dokonywany jest na podstawie końcowego protokołu odbioru technicznego według zasad określonych w warunkach przyłączenia względnie w umowie o przyłączenie (ust. 1). Protokół odbioru technicznego przyłącza powinien zawierać co najmniej:

- a) datę odbioru,
- b) przedmiot odbioru z wyszczególnieniem przeznaczenia przyłącza, średnicy, materiałów i długości,
- c) rodzaj odprowadzanych ścieków dla przyłącza kanalizacyjnego,
- d) skład komisji, w tym: wykonawcę i użytkownika,
- e) adres nieruchomości do której wykonano podłączenie,
- f) podpisy członków komisji (ust. 2).

Protokół końcowy stanowi potwierdzenie prawidłowości wykonania podłączenia i jego podpisanie przez strony upoważnia odbiorcę do złożenia pisemnego wniosku o zawarcie umowy (ust. 3).

dowód: Uchwała Nr(...) Rady Miejskiej w O. z 25.10.2006 r., k. 30-34 akt admin.; Uchwała Nr (...)Rady Miejskiej w O. z 26 marca 2007 r., k. 35 akt admin.

Na terenie objętym działaniem (...) (Gmina O.) wszystkie ujęcia wody, stacje uzdatniania wody, sieci wodociągowe, kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków stanowią własność tego przedsiębiorstwa.

dowód: pismo (...) z 25.02.2014 r., k. 7-13 akt admin.

Wszystkie miejscowości, na terenie objętym działaniem (...) w Gminie O., posiadają czynną sieć wodociągową, a podłączenie nowych użytkowników odbywa się w oparciu o wydane warunki techniczne przyłączenia i wykonany własnym staraniem przyszłego odbiorcy projekt budowlano-wykonawczy przyłącza wodociągowego. Koszty budowy przyłącza pokrywa osoba ubiegająca się o przyłączenie. Do (...) należy zaś wykonanie wcinki wodociągowej (trójnik + zasuwa) lub nawiertki wodociągowej z osprzętem. (...) ponosi koszt wodomierza na przyłączy wodociągowym i też koszty związane z budową nowej sieci wodociągowej (jeżeli w tym miejscu nie istnieje).

Na osoby ubiegające się o przyłączenie do sieci wodociągowej nakładany jest obowiązek wybudowania przewodów łączących wewnętrzną instalację wodociągową z istniejącą siecią wodociągową także w zakresie przewodu znajdującego się poza granicą przyłączanej nieruchomości (tj. przewodów od granicy nieruchomości do sieci).

Podmiot ubiegający się o przyłączenie do istniejącej sieci wodociągowej ponosi więc następujące koszty:

- wykonania aktualnej mapy dla celów projektowych,
- wykonania projektu budowlano - wykonawczego przyłącza wodociągowego wraz z wszelkimi niezbędnymi uzgodnieniami,
- zakupu materiałów do wykonania przyłącza wodociągowego,
- wykonania – realizacji przyłącza wodociągowego zgodnie z projektem: umieszczenie przewodu wodociągowego w gruncie, połączenie z węzłem wodomierzowym i instalacją wewnętrzną, wykonanie połączenia przewodu przyłącza wodociągowego z zainstalowaną przez (...) na sieci nawiertką wodociągową,
- obsługi geodezyjnej,
- opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowej od 1.01.2014 r.

dowód: pismo (...) z 25.02.2014 r., k. 7-13 akt admin.; załącznik do pkt ad. 2 pisma (...) z 28.07.2014., k. 76 akt admin.

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. zrealizowanych zostało ogółem 56 podłączeń do sieci wodociągowej (...). We wszystkich przypadkach miejsce włączenia do sieci znajdowało się poza granicą nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego. W każdym przypadku podmiot ubiegający się o przyłączenie poniósł koszt wykonania przewodu na odcinku od granicy nieruchomości do istniejącej sieci. Samo włączenie do sieci, tj. zabudowa nawiertki (zaworu) bądź trójnika z zaworem, finansowane było przez (...).

Spośród podłączeń do sieci wodociągowej zrealizowanych w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 30 czerwca 2015 r. w 9 przypadkach to (...) było wykonawcą „przyłącza”. Długość zrealizowanych w tym zakresie odcinków przewodów wynosiła od 9 m do 32 m, a koszt ich wykonania wyniósł od 275,65 zł do 1.462,80 zł.

dowód: pismo (...) z 28.07.2014 r. wraz z załącznikiem do pkt Ad.10 , k. 71-75 i 90 akt admin.; pismo (...) z 21.07.2015 r., k. 138 akt admin.; pismo (...) z 23.09.2015 r. wraz z załącznikiem, k. 171-172 akt admin.

Postanowieniem Nr 1 z 19 lutego 2015 r. Prezes UOKiK wszczął z urzędu przeciwko (...) postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem nadużywania przez przedsiębiorstwo pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy O. wskutek działań polegających na:

1. nakładaniu na osoby ubiegające się o przyłączenie do sieci wodociągowej obowiązku poniesienia kosztów robót niestanowiących - co do zakresu - kosztów budowy przyłączy wodociągowych, o jakich mowa w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, tj. kosztów budowy przewodów położonych poza granicami przyłączanych nieruchomości (na odcinku od granicy nieruchomości do istniejącej sieci), co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. narzucaniu osobom ubiegającym się o przyłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej nieuczciwych opłat za przyłączenie do urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych ustalonych w taryfie poprzez uwzględnienie w tych opłatach kosztów niewynikających z § 5 pkt 7 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 128, poz. 886), co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

O wszczęciu postępowania zawiadomiono (...) pismem z 19 lutego 2015 r.

dowód: Postanowienie Nr 1, k. 1 akt admin.; Zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego, k. 2 akt admin.

Postanowieniem Nr 3 z 11 marca 2015 r. Prezes UOKiK sprostował z urzędu oczywiste omyłki zawarte w postanowieniu Nr 1 oraz w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania z 19 lutego 2015 r. w ten sposób, że na stronie 1 ww. postanowienia Nr 1, w pkt 2 oraz na stronie 1 zawiadomienia, w pkt 2: (a) po słowach „rozporządzenia Ministra” zamiast słowa „Infrastruktury” użyto słowa „Budownictwa”, (b) w wierszu drugim od dołu po słowach „Dz.U. Nr” zamiast „128” powinno być „127”, (c) w wierszu pierwszym od dołu po słowach „art. 9 ust. 1 i 2 pkt 1” zamiast słów „ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę” powinno być „ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów”.

Postanowienie to zostało zaskarżone przez (...) zażaleniem do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, od którego została uiszczona na rachunek tegoż Sądu opłata w wysokości 500 zł.

Prezes UOKiK uznał powyższe zażalenie za zasadne i w trybie art. 81 ust. 3 i ust. 5 uokik, uchylił swoje postanowienie nr 3 z 11 marca 2015 r., nie przekazując w związku z tym akt sprawy sądowi.

dowód: Postanowienie Nr 3, k. 1 akt admin. 95-96 akt admin.; zażalenie, k. 98-100 akt admin.; potwierdzenie operacji - przelew bankowy, k. 22 akt sądowych, k. 120 akt admin.; Postanowienie nr 4, k. 133-134 akt admin.

Pismem z 18 listopada 2015 r. Prezes UOKiK zawiadomił (...) o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w prowadzonym postępowaniu antymonopolowym i możliwości zapoznania się z tym materiałem.

dowód: Zawiadomienie, k. 179 akt admin.

W dniu 8 grudnia 2015 r. Prezes UOKiK wydał decyzję, która została zaskarżona w niniejszym postępowaniu sądowym.

Powyżej opisany stan faktyczny nie był sporny między stronami i został ustalony w oparciu o wyżej przywołane dowody, zawarte w aktach sądowych i administracyjnych. Dowody te nie były kwestionowane przez strony, a i Sąd nie znalazł podstaw, by odmówić im mocy dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie (...) od decyzji Prezesa UOKiK z 8 grudnia 2015 r. Nr (...) podlega uwzględnieniu.

Stan faktyczny niniejszej sprawy jest bezsporny. Poza sporem jest, między innymi, iż powodowe (...) wymagało pokrycia przez podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci wodociągowej, kosztów budowy przewodów położonych poza granicami przyłączanych nieruchomości (na odcinku od granicy nieruchomości do istniejącej sieci). Zasadnicza kwestia sporna dotyczy natomiast możliwości kwalifikacji tego rodzaju praktyki, jako praktyki antykonkurencyjnej, w szczególności w kontekście rozkładu obowiązków między osoby ubiegające się o przyłączenie do sieci wodociągowej a podmioty odpowiedzialne za świadczenie usług wodociągowych.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 uokik, zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.

Zdaniem Sądu Okręgowego, pozwany prawidłowo ustalił, iż powód posiada status przedsiębiorcy. Organ trafnie zdefiniował też w niniejszej sprawie rynek właściwy - zarówno w ujęciu produktowym, jak i geograficznym - przyjmując, że jest to rynek usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę (tj. dostarczania wody za pośrednictwem sieci wodociągowej) na terenie gminy O.. W ocenie Sądu, nie budzi także wątpliwości, że na tym rynku (...) jest monopolistą naturalnym. Przedsiębiorstwo to jest jedynym podmiotem świadczącym na wskazanym obszarze usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, zaś odbiorcy pragnący przyłączyć się do sieci wodociągowej nie mają możliwości wyboru alternatywnego dostawcy usług substytucyjnych względem tych świadczonych przez powoda. Tym samym, w świetle

art. 4 pkt 10 uokik, niewątpliwie powód zajmuje na wyżej opisanym rynku pozycję dominującą. Natura dostarczanych usług oraz względy techniczne decydują o tym, że w analizowanym przypadku konkurencja wielu przedsiębiorców jest w zasadzie niemożliwa, względnie niezmiernie utrudniona. (...) dysponuje zatem siłą ekonomiczną, przy użyciu której może zapobiegać nie tylko efektywnej konkurencji, ale także działać w pewnym stopniu niezależnie od swoich klientów. Należy odnotować, że powyższe ustalenia nie były kwestionowane przez stronę powodową.

Zasadniczy problem - od którego rozwiązania zależy możliwość uznania zakwestionowanej przez Prezesa UOKiK praktyki powoda z pkt I zaskarżonej decyzji, za praktykę naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 uoki - dotyczy tego, w jakim zakresie odbiorcy usług dostarczania wody za pośrednictwem sieci wodociągowej mają pokryć koszty podłączenia nieruchomości (a de facto instalacji wodociągowej zlokalizowanej w nieruchomości gruntowej) do tej sieci.

Zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, realizację budowy przyłączy do sieci zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci. Wprawdzie art. 2 pkt 6 ustawy zawiera definicję ustawową pojęcia przyłącza wodociągowego, określając je jako „odcinek przewodu łączącego sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług wraz z zaworem za wodomierzem głównym”, to jednak w praktyce orzeczniczej niejasne było, jak należy wyznaczać granice tego przyłącza w przestrzeni. W rezultacie, kontrowersje wywoływał – tak jak w niniejszej sprawie - rzeczywisty zakres obowiązku sfinansowania kosztów przyłączenia do sieci, o którym mowa w art. 15 ust. 2 przywołanej ustawy. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i Sądu Apelacyjnego w Warszawie przeważała interpretacja art. 2 pkt 6 uzw, zgodnie z którą przyłączem wodociągowym jest odcinek przewodu od granicy nieruchomości, na terenie której znajduje się wewnętrzna instalacja wodociągowa odbiorcy usług, do zaworu za wodomierzem głównym w tej instalacji. Prezes UOKiK w uzasadnieniu decyzji zaskarżonej w niniejszej sprawie także prezentował pogląd, że tego rodzaju przyłączem jest odcinek przewodu znajdujący się tylko w granicach przyłączanej nieruchomości.

Kwestia wykładni przepisu definiującego pojęcie przyłącza wodociągowego stanowiła przedmiot uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2017 r. (uchwała wydana w sprawie o sygn. akt III SZP 2/16, dostępna w bazie orzeczeń SN na stronie internetowej: (...); System Informacji Prawnej LEX nr 2308312). W punkcie 2 tej uchwały Sąd Najwyższy przesądził, że przyłączem wodociągowym w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków jest przewód łączący sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług na całej swojej długości. Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w przywołanej uchwale i przyjmuje je za swoje. W szczególności Sąd Najwyższy trafnie uznał za dyskusyjne „wprowadzenie” do definicji przyłącza wodociągowego pojęcia granicy nieruchomości, czemu sprzeciwia się wykładnia językowa art. 2 pkt 6 uzw. Jak słusznie zauważył ten Sąd, „definicja przyłącza wodociągowego nie zawiera (...) jakichkolwiek elementów normatywnych, nawiązujących choćby do granic nieruchomości gruntowej ani do kryteriów bądź przesłanek prawnorzeczowych; nie posługuje się również żadnym elementem pośrednim, takim jak studzienka w przypadku definicji przyłącza kanalizacyjnego. Językowa metoda wykładni pozwala zaś zauważyć, że definicja przyłącza wodociągowego jest sformułowana zupełnie odmiennie od definicji przyłącza kanalizacyjnego. O ile bowiem w definicji przyłącza kanalizacyjnego uwypukla się połączenie wewnętrznej instalacji w nieruchomości z siecią kanalizacyjną, o tyle optyka przyjęta w definicji przyłącza wodociągowego jest inna (można powiedzieć - odwrotna), gdyż ma ono łączyć sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy”. Sąd Najwyższy stwierdził, że z powyższych względów przyłącze wodociągowe nie powinno być traktowane tak samo jak przyłącze kanalizacyjne, jako przedłużenie wewnętrznych instalacji w nieruchomości, co przeciwne jest stanowisku prezentowanemu w niniejszej sprawie przez pozwanego. Zdaniem tego Sądu, „ta odwrotna perspektywa określająca kierunek sytuowania w przestrzeni przyłącza wodociągowego pozwala więc na przyjęcie poglądu, że punktem początkowym tego przyłącza jest koniec istniejącej sieci wodociągowej (dla której lokalizacji ustawodawca także nie zastrzegł przecież żadnych normatywnych wymogów ani ograniczeń w stosunku do granic nieruchomości odbiorcy usług), a punktem końcowym wewnętrzna instalacja wodociągowa w nieruchomości odbiorcy usług wraz z zaworem

za wodomierzem głównym, który to wodomierz stanowi ostatni (z perspektywy przyłącza i przepisów budowlanych) element "instalacji zimnej wody doprowadzanej z sieci wodociągowej" (§ 113 ust. 2 przywołanego wcześniej rozporządzenia w sprawie warunków technicznych)". Trafna jest ocena Sądu Najwyższego, że „przedstawiona wyżej interpretacja pojęcia przyłącza wodociągowego, dokonana z użyciem językowych metod wykładni, nie wymaga modyfikacji przy uwzględnieniu argumentów systemowych. Zapewnienie spójności systemowej definicji przyłącza kanalizacyjnego i wodociągowego nie jest bowiem ani konieczne, ani możliwe. Co już wcześniej zostało podniesione, obie definicje różnią się istotnie w swej treści. Ponadto, tylko definicja przyłącza kanalizacyjnego została zmieniona w 2005 r., a przy okazji tej zmiany w piśmiennictwie jednolicie przyjmuje się, że to nowelizacja z 2005 r. wprowadziła wyjątek od dotychczasowej zasady, że przyłączy to odcinek łączący instalację z siecią bez względu na granicę nieruchomości. Wreszcie, definicja przyłącza wodociągowego nie nawiązuje w żaden sposób do kryteriów własnościowych, czy do granic nieruchomości jak czyni to definicja przyłącza kanalizacyjnego (...). Jeśli zatem definicja przyłącza wodociągowego nie była zmieniana od 2002 r. i nie objęła jej nowelizacja z 2005 r., a w treści definicji nie było i nie ma odniesienia do "granicy nieruchomości", to nie można też znaleźć argumentów o charakterze celowościowym, które przemawiałyby za potrzebą modyfikacji rezultatów wykładni językowej po to, aby zrealizować zamierzenie przyświecające ustawodawcy. O ile bowiem można, z przyczyn wcześniej przytoczonych, bronić poglądu, zgodnie z którym intencją prawodawcy było skrócenie odcinka przyłącza kanalizacyjnego, o tyle tego rodzaju intencje z całą pewnością nie zostały w żaden sposób wyartykułowane w odniesieniu do przyłącza wodociągowego. Modyfikacja rezultatów wykładni językowej art. 2 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu nie jest zdaniem Sądu Najwyższego także możliwa za pomocą odwołania do argumentów o charakterze socjalnym. W odróżnieniu od sieci kanalizacyjnej, w przypadku której istnieje ustawowy obowiązek przyłączenia, przyłączenie do sieci wodociągowej jest bowiem dobrowolne (o ile na nieruchomości nie można zlokalizować własnego ujęcia wody). Wreszcie, językowej wykładni użytego w powołanym przepisie pojęcia przyłącza wodociągowego w zakresie, w jakim przewiduje ona, że przyłączy to może wykroczyć poza granice nieruchomości odbiorcy usług, nie sprzeciwiają się, z tych samych przyczyn, co w przypadku przyłącza kanalizacyjnego, względy własnościowe i wynikające z nich trudności, z którymi spotka się odbiorca usług.”

Podzielając zatem tezę, iż przyłączem wodociągowym w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków jest przewód łączący sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług na całej swojej długości, w konsekwencji Sąd Okręgowy stwierdza, że skoro w świetle art. 15 ust. 2 tej ustawy, realizację budowy przyłączy do sieci zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci, to pozwany przedsiębiorca był uprawniony do nakładania na osoby ubiegające się o przyłączenie do sieci wodociągowej obowiązku poniesienia kosztów robót związanych z budową przewodów położonych także poza granicami przyłączanych nieruchomości (tj. na odcinku od granicy nieruchomości do istniejącej sieci). Tym samym, stosowanie przez (...) tej praktyki nie może być uznane za sprzeczne z prawem antymonopolowym, w tym za stanowiące przejaw nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy uznaje za trafne zarzuty odwołania, wskazujące na naruszenie przepisów prawa materialnego. Dla ścisłości należy przy tym wskazać, że wbrew stanowisku prezentowanemu przez powoda, przepis art. 9 ust. 2 pkt 6 uokik, nie stanowił podstawy prawnej zaskarżonej decyzji.

Chybiony jest natomiast zarzut, dotyczący naruszenia przepisów prawa procesowego, w ramach którego zakwestionowano nierozliczenie w zaskarżonej decyzji kosztów postępowania zażaleniowego związanego z niniejszą sprawą, w którym powód skutecznie zakwestionował postanowienie nr 3 Prezesa UOKiK z 11 marca 2015 r.

Zażalenie powoda na postanowienie Prezesa, dotyczące sprostowania omyłek zawartych w postanowieniu nr 1 i zawiadomieniu o wszczęciu postępowania antymonopolowego, skierowane zostało prawidłowo do tutejszego Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem organu. Powód uiścił również na rachunek tegoż Sądu opłatę od zażalenia w wysokości 500 zł (potwierdzenie przelewu, k. 22 akt sądowych, k. 120 akt admin.). Ostatecznie jednak, akta sprawy wraz z przedmiotowym zażaleniem nigdy nie trafiły do Sądu, z uwagi na rozpoznanie i uwzględnienie zażalenia przez organ antymonopolowy w trybie tzw. samokontroli. Uiszczona przez powoda opłata od zażalenia stanowi opłatę sądową (art. 32 ust. 2 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), zatem

nie podlega ona rozliczeniu w ramach postępowania administracyjnego, tym bardziej, że skoro została uiszczona na rachunek Sądu, to Prezes UOKiK w ogóle nie dysponuje daną kwotą. Natomiast, skoro Sąd Okręgowy nie prowadził sprawy z zażalenia powoda na postanowienie Prezesa Urzędu z 11 marca 2015 r., to - po pierwsze - zgodnie z ustawą o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, powodowi przysługuje roszczenie o zwrot uiszczonych opłat sądowych, jako opłaty nienależnej. Przy czym roszczenie to nie podlega rozpoznaniu w ramach niniejszego postępowania. Po drugie, po stronie powoda nie powstały koszty związane z działaniem jego pełnomocnika przed sądem, zatem żądanie dotyczące zwrotu kosztów zastępstwa procesowego jest bezpodstawne.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzając brak podstaw do uznania praktyki opisanej w punkcie I sentencji zaskarżonej decyzji, za praktykę ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 uokik, na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c., Sąd uchylił decyzję w zaskarżonej części.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z wyrażoną w art. 98 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty należne wygrywającemu sprawę powodowi złożyły się: uiszczona przez powoda opłata od odwołania w wysokości 1.000 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 1.440 zł, ustalone na podstawie § 14 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Decydująca dla zastosowania rozporządzenia MS z 22 października 2015r była data wniesienia odwołania, co miało miejsce już pod rządami tego rozporządzenia.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka